

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions o impostos per contribuir als gastos generals de l'Estaten la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintos o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

NI ARE, NI MAI

PASSATS els moments sentimentals i esdevinguts aquestos inútils per l'anti-patriòtica actuació de sos directors, sentiem feia temps dintre nostre la fretura d'un moment analític del passat, en cerca de la veritat de certs entusiasmes i de la honradesa de determinades actuacions.

Avui afortunadament, les aigües un jorn tumultuoses reposen serenes i tranquiles en son llit, per a veures-hi clarament a través de ses blavenques transparencies un fons pestilent on s'hi revolquen en amical conxorxa, l'enveja i l'ambició, la covardia amb el servilisme.

Les deus alimentícies del riu patriòtic que ahir imponentes manaven d'una befa sagnant, han esdevingut la font ridícula d'on raja amb canya regionalista, l'aigua miraculosa que està destinada a infiltrar nova sava, donar nova vida a la podrida carcaça de l'Estat agònic.

La transformació operada en el moviment nacionalista es grossa i ella determina un dels moments més crítics i perillosos de tota l'actuació del nostre poble.

Caigut, baix l'empenta formidable d'un estat d'opinió sanejada, el vell caciquisme, aparentment mort, no's resignà a desempenyar el paper que la voluntat sobirana del poble li assigna,

calfa reconquerir-lo el poder, mes també calfa tenir un alt sentit pràctic que amagués als ulls del Públic tota la tramoia, car si violentment és presentava aquesta als ulls de Catalunya, l'obra perillava i l'enfonzament hauria sigut definitiu.

Per altra part, elements eternament enemics de tot lo que és llibertat i progrés, de tot lo que pugui determinar el ressorgiment d'una nacionalitat oprimida, veient que lo aspre, lo violent de sos procediments els havia portat l'enemistat i l'odi dels que havien sigut víctimes de ses befes i escarnis i que en aquest cas era tot Catalunya, cercaven una ma amiga qu'els reconciliés amb l'opinió, volien i necessitaven apoderar-se d'ella per a després tenir l'impunitat mes àmplia i acabar definitivament la seva obra, no, semblant de sal la nostra Terra, sino destruint la seva ànima, encisant amb cants de sirena a tots els Catalans despullant-los a l'ensem de tot vestigi demostratiu de l'existència d'una raça.

I uns i altres han trobat lo que volien en la Lliga Regionalista, qui a cambi del pressupost els fa i farà el joc entre els aplaudiments dels que veuen un deu en quiscun *leader*, i el silenci sepulcral d'altres que potser callin de ràbia per no poguer fer altre tant no direm amb

idéntica vestimenta pero sí amb iguals procediments.

Fins avui a les nostres colles polítiques semblava que un abím infranquejable els marcava la fita de la seva actuació, i certs oportunismes i claudicacions morfen el peu d'ell car apar tenien la fortitut suficient per a no donar el salt mentre no fos la llibertat desitjada la que donés la franquícia.

Avui el pas és donat. La fortitut és trocada en covardia i els elements que volien apareixer com a nacionalistes han llençat son ropatge mostrant-se en tota sa nuesa, caciquistes com els d'avans, aduladors de certes coses que gairebé eren ja desferrades per ridícles i que mercès a l'apoi donat per els nostres *lligueros*, avui rebroten arreu de Catalunya.

Ja no és un sentiment que'ls obliga a treballar sens treva, és una ambició personalista la que'ls mou; ja no és prou una acta de regidor o diputat, cal més, que la llocada és grossa i calen molts pans pera afipar-los.

Bon profit els faci la recompensa, més si s'han cregut que a cambi d'una cartera tenen que donar a Catalunya lligada de peus i mans a sos mortals enemics, s'erren de mitg a mitg, que'ls homes de l'Unió Catalanista i amb ells els joves, no hem callat ni callarem mai, car nosaltres ni volem per companys a certs elements ni hem acceptat ni acceptarem mai a coses que per nosaltres no tenen altra significació que ésser la representació viventa de la tirania.

Esborrin agravis els senyors de la Lliga, blinquin ben bé l'esquerra que la cosa no's perdés per una mala reverencia i sobretot arrenquin bé els fulls dels calendaris, que un full indiscret podria recordar certes dates als companys de redempció espanyola.

De lo passat ens en alegrem; nosaltres som are i sempre allà ont érem; pocs o molts, volem una Catalunya ben Catalana i la nostra actuació serà sempre lleal i noble, que amb certes companyies i a certes festes, ni hem anat ni volem anar-hi ni ara, ni mai.

FRANCISCO X. CASAS BRIZ.

Esguards

LA vostra festa, amics volguts, companys aimats de la joventut ben nostra, se la mereix be prou l'ardenta glosa d'una ploma anyorançada de Patria i Llibertat.

La mereix, amics, perque el dolor de la veritat ens mostra la realitat crudenta d'ésser els de la Unió Catalanista els darrers i únics fervents de la religió patriòtica, de la qual n'han esdevingut apòstates els que en l'antigor n'havien exercit el sacerdocí.

La vostra festa i a l'ensemps nostra, tenia quelcom que no tenen les festes de moderna usança, va ésser un crit de joventut, un crit de revolta donat en moments en que sembla apareix la Patria agonitzanta, fou un clam de redempció futura que bellament s'agermanà amb el gentil esclat de les poncelles. I pobriçoies flors, amb quin goig que l'aculliren! Elles que rialleres oferiren son primer perfum a la Patria aimada arrengrerades en el pati de l'antic Palau de la Generalitat de Catalunya, vegeren trencar l'encís, esdevenint forçats testimonis de la profanació comesa i musties es colltorçaren al só de les notes d'un himne exòtic que ressonà per la vella volta de la gòtica capella. I en restaren més de musties i colltortes, perque no eren pas veus de gent estranya les que ressonaren per les arcades, no eren com en temps passats justícies de niçaga forastera, sino gent de casa, sacerdots ungits per Catalunya que amb cara riallera resaven al marge d'unes notes amb regust de tirania, lluint en el pit la creu llampant pac d'una traïdoria compensada amb el sarcasme d'una lealtad acrisolada.

Mes entre totes en resta una oberta de bat a bat com estel llumínic en tempestuós celatje, ergida amb magestàtic gest de revolta augusta mentres arrelat ben fort en la terra del test que l'hostatjava, tot el roser esdevenia fort, serenament fort amb serenor de martre.

Era vermella la rosa aquella, d'un vermell de sang i es per això amics, germans volguts, que la festa nostra be mereix la glosa d'una ploma anyorançada que sent com vosaltres que per demunt de cobardies i servilismes, que al costat de flors musties resteu forts com la flor vermella, d'un vermell de sang, amb serenor de martre.

No defallim no, la joventut patriòtica, que la rosa aquella cada any amb sos colors sagnants dirà als Catalans del tradicional romiatje com es deslliuren les Patries mentres al passar per davant d'ella cauràn de vergonya

totes les lealtades acrisoladas a unes notes estranyes que recorden a nostres orelles el dring d'unes cadenes que roben de nostre costat, de nostres llars, amics caríssims, germans de l'ànima, per a engiponar-los extranya vestimenta mentres al defora pletòrica de llum naix gentil la primavera a l'esclat amorosit de les poncelles.

FRANC.

ENGLANTINES

BOSCOS DE VALLVIDRERA

Ail boscos de Vallvidrera
quines sentors m'heu donat!

Tenia el mar al darrerà
i al davant el Montserrat,
i als peus els llocs del poeta
que ja és a l'eternitat:

Més enlla d'altres carenes
el Pirineu tot nevat,
i aquell dolç pais de França
que deu sè a l'altre costat....

Ail boscos de Vallvidrera
quines sentors m'heu donat!

Tot baixant per la decreca
he vist un arbre rosat:
ametller que presumies
un altre se t'ha avençat.

—De massa matiner que era
ara em veus tant despullat;
les glaçades d'aquests dies
totes les flors m'ha llevat,
prò encare en tinc unes quantes;
mira'm de l'altre costat.

—Ara veig que no tens culpa,
ametller que Déu te guard,
que sens tu la bona nova
no m'ho hauria semblat.

JOAN MARAGALL

Nota de la setmana

SEGONS sembla, el poguer assistir als Jocs Florals d'enguany, no serà tan planer com havia sigut fins ara; i si es veritat tal com diuen, els Catalans que estimem les manifestacions de la nostra Terra per que'ns ne son propies, tenim el deure de protestar, davant l'agabellament que certs homes fan, apoderant-se de l'organització de la festa més popular de la Renaixença Catalana.

La festa dels Jocs Florals, fins fa pocs anys, havia sigut sempre *la festa anyal* de la Família Catalana, aon s'hi trobaven, a mes dels aimadors de les lletres Patries, els aimadors de l'esperit renaixent que deu redimir la nostra Catalunya.

Mes, per lo que's veu, aquest any volen pendre mides; segurament amb l'objecte de que la gent jove, que sempre és la més entusiasta, es trobi entrebancada per proveir-se de l'invitació personal que és menester per assistir-hi.

¿Qui son i quins motius tenen els organitzadors per a procedir d'aítal manera? Son els mateixos de sempre; son aquells que d'ensà de la cèlebre carta d'en Polavieja varen quedar tant enlluernats, que si no ho escriuen tot en castellà es perquè no'n saben prou; son aquells que diuen fracassats a n'els altres per dissimular les seves claudicacions seguides; son aquells que'l patriòtic cant de l'Himne Nacional Català *Els Segadors*, fereix tan les seves orelles, que no'n tenen prou de prohibir-lo en els seus actes de partit, que voldrien que fins la única nota verament patriòtica que d'ençà que ells mangonegen la gaia festa, a despit seu no poden retenir-la, deixés de manifestar-se; en fi, son aquells que després d'haver fet servir al Catalanisme d'escambell, amb una cossa voldrien firar-lo per terra; i això, no ho conseguiran.

No ho conseguiran, perquè les diferents agrupacions de joventut verament catalanista (que encara en queden) i son la gent que ells temen, acudeixen a tot arreu aon poden fer obra patriòtica, i enguany, com els que venen, mentres els amics dels evolucionistes no hagin arrasat i sembrat de sal el ferrer Català, faràn que ressonin les notes estridentes de l'Himne Nacional en tots els actes que deuen ésser manifestació del nostre esperit patri, mentres no s'hagi conseguit la complerta llibertat de Catalunya.

JOAQUIM DELCLÓS I DOLS.

L'Arquitectura Catalana

IV

EL PASSAT.—LA INFLUENCIA ORIENTAL.

INFLUEIXEN en la civilització dels pobles la seva situació geogràfica, les relacions amb els demés pobles, i l'acció que sobre els altres

té el poble que porta l'hegemonia de la cultura.

Quan un país està en periodo de formació accepta i modifica dels altres elements i estructures que s'adaptin a llur manera d'ésser.

Per això Catalunya després de la pobresa que segueix a la invasió gòtica de que parlavem en l'últim article, es troba davant d'una civilització nova, que integrada per tots els elements de l'art, representa una època gloriosa de la civilització humana. Es aquesta civilització la nascuda després de traslladar, en l'any 310 de nostra era, l'emperador Constantí la capital de l'imperi romà, en l'antigua Bizanci. Aquesta nova capitalització va tenir incalculables conseqüències artístiques que arribaren fins a Catalunya i que per tant son les que'ns interessen.

Situada Constantinoble entre el límit mútuo d'Europa i Asia i el centre natural de les gents de Persia, Siria, Armenia i Italia, pobles que barrejant els seus elements amb els de la cultura romana produeixen un potent moviment artístic que és l'origen de l'art bizantí. Mes si Constantinoble és l'enllàs de dues civilitzacions, l'oriental i l'occidental, l'imperi que capitalitza ho es a la vegada de la civilització pagana que mor i la cristiana que neix. Es Constantinoble el centre de cultura mundial, allí van gent de Persia, Armenia, França, Catalunya, etc., a saonar els seus cervells i d'allí surten les expedicions mercantils i guerreres que han de estendre l'art oriental per tot l'occident d'Europa.

Son elements característics de l'arquitectura bizantina, l'ús de la volta amb la que cobreixen els edificis, construïda sense l'ús de medis auxiliars, sens dubte degut a la influència persa de quin país tants elements va adoptar l'art de Bizanci. Es característica de l'arquitectura bizantina, l'aixecar les cúpules sobre planta quadrada. Ja els romans havien iniciat el pas de la planta quadrada a la circular de la cúpula amb poligonals; els perses resolien el problema per medi de trompes, que son superfícies condides situades en els angles del quadrat; el poble siri adoptava grans lloses fetes volars en els angles del quadrat. Mes la millor solució constructiva l'iniciaren els bizantins i consisteix en l'ús de petxines que son uns triangles esfèrics, que resulten de tallar mitja esfera per cinc plans: un horisontal i quatre verticals; el pla horisontal dona per secció una circumferència que és la que serveix per sentar la cúpula i els plans verticals donen

els altres dos cantons dels triangles esfèrics, quines curves verticals formen els quatre arcs torals del creuer de la iglesia bizantina. Sabut és que l'arquitectura dels primers sigles de nostra era, queda casi reduïda a l'arquitectura religiosa, doncs l'arquitectura civil no és interessant al menys per lo que ha arribat fins a nosaltres, fins l'època mitjeval.

L'ús de la cúpula central sobre petxines en la iglesia de planta grega és un dels tipus més interessants de l'arquitectura oriental o bizantina. D'ella va viure tot l'Orient mitjeval, passant per el Renaixement, fins arribar els nostres dies.

Un altre element creà l'arquitectura bizantina; es el capitell cúbic, que com ja indica el seu nom és un dau rodó per la part inferior; sobre aquest element a modo d'abac hi afegeixen una altra peça sobre la que descansa l'arc.

Es característica de l'art bizantí el considerar independents l'ornamentació i l'estructura. Construeixen l'edifici i després el vesteixen. De la naturalesa se'n serveixen per utilitzar les fulles i flors; l'ús de la figura és reduït degut tal vegada a la revolució iconoclaste enemiga de les figures.

Tota la influència oriental en l'arquitectura de Catalunya arriba per l'estil bizantí; les seves grandioses y magnífiques construccions tenien que deixar admirats als pobles occidentals entregats a la barbarie més complerta.

Per una banda, l'imperi bizantí en plè període cultural i artístic; per l'altra el nostre poble en període de formació, amb tradicions, costums distintes, diferents també la condició ètnica del treballador, els sistemes constructius distintes; totes aquestes circumstancies, feren que a pesar de l'hermosura de l'art bizantí, aquet no fos com havia sigut l'art romà; una reproducció fidel de l'original occidental.

L'art bizantí i amb ell tota l'influència oriental arriben els nostres constructors y arquitectes quan aquets comencen a sentir el desig de nacionalitat, per això la influència oriental no és com la romana, es ja quelcom més, es una selecció d'elements que s'adaptin a les nostres costums i el nostre sentir; per això podem parlar de l'arquitectura romana a Catalunya, perque ni lloc ni els habitants la modificaren, era igual en la nostra terra que en les terres italianes i en cambi no podem parlar de l'arquitectura bizantina a Catalunya i si sols de la influència que les arts de Bizanci tingueren en la nostra Terra. Cal remarcar aquesta observació, perque si els romans trobaren el

país incult y els fou fàcil imposar dictatorialment el seu art, el caure l'imperi romà i venir noves influències surt ja un element, factor indispensable per afirmar la nacionalitat, és la tradició, l'amor a la terra, la renovació constant del passat en els avenços presents. L'arquitectura bizantina va exercir influència en la nostra Terra, però no per una imposició, sinó per venir d'un poble de major cultura que'l nostre.

¿Com i de quina manera arribaren fins a nosaltres les influències orientals? De diferents maneres, les unes portades per els homes de la nostra Terra que anaren a Bizanci a perfeccionar la seva cultura, les altres per l'acció política i finalment les expedicions comercials que feien arribar fins a nosaltres objectes orientals.

Deixem per el proper article examinar aquestes tres rutes per les que coneixerem l'art bizantí.

R. GIRALT CASADESÚS.

Jovenívola

EL dia era insegur i els núvols s'arrossegaven pels cims de les muntanyes acaronyant la verdor primaveral que hi florí.

Un estol de joves entusiastes, plens d'optimisme, a claror d'aua d'un dia rúfol en que'l sol tan sols deixa's entreveure la resplendor de sos rulls, havien pujat a devantera fins al pla on s'aixeca l'hermita. Ells feien els preparatius per a la celebració d'un aplec, d'un aplec patriòtic com anunciaven les barretines vermelles que cubrien ses testes, i com després, al cap de poca estona, confirmaven una reunió més que venia agrupada a l'entorn de senyeres barrades.

La colla feia vibrar en l'aire perfumat del bosc, les notes d'una sardana saltirona. Les mans dels patriotes s'enllaçaven les unes amb les altres, tremoloses de l'emoció produïda per el goig d'una festa d'esplai.

Així descapdellava's l'alegroia sardana, quant les marfilenques mans d'una xamosa damisela d'ulls bruns i llavis encesos, desfeien, per a unir-la més fort, la garlanda de sardanistes que dançava enfront de la xica capella.

Des d'allavors la dança esdevingué a esser una ofrena a la Verge, feta per dos cors joves

que sospiraven moguts per un mateix impuls.

Un somriure expresiu es dibuixà en els llavis d'Ella, quan la forta apretada de mà de l'enamorat dançaire, avisava l'arribada del *contra-punt*.

El temps era impertinent i el xim-xim recomençava volguent destorbar als fervents sardanistes; semblava com si vingués d'un lloc de malestruga, i tingués enveja als qui amb tan juvenívol ànim es divertien, i a la parella que, al ritme de la nostra dança nacional, es donava les mans.

No per això's paralitza la sardana. Les notes de la cobla fugien bosc endins i a l'ampar dels paraigues continuaren dançant, i d'aquest incident s'en inicià una conversa que esdevingué un idili.

Un esperit jove follament enamorat descapdellava fil per fil la troca d'il·lusions que havia forjada des del dia en que vegé, per primera volta, a la dona a qui, cada jorn més estimava.

Ella, la dels ulls bruns i els llavis encesos, oïa embadalida les paraules de l'aimant i, amb la cara rosada per una emoció jamai sentida, feia assentiment amb paraula rublerta d'encís, a les preguntes frissoses que li eren dirigides...

Les vibrantes estrofes dels «Segadors» posaven fi a la Festa de l'Aplec, i un cant de joia, fonament sentit pels dos aimants, obrí la Festa de Felicitat que eterna l'augurava la parella sardanista.

ENRIC NADAL BLANCH

El Monument a Mossèn Cinto

El projecte d'erigir un monument a la memòria del gran poeta En Jascinto Verdager Pbre., creiem que mereixerà l'apoi de tots els bons Catalans, els quals voldran contribuir amb el seu esforç material a que dita obra sigui digna del qui va dedicada.

La llista de subscripció continua oberta en les nostres Redacció i Administració, pregant a tothom qui vulgui contribuir-hi ho fassi lo més prompte possible.

Del nom i de la unitat de la llengua Catalana

(Continuació)

En el XVIII^è segle, l'entusiasta panegirista de la llengua valenciana—En Carles Ras—al parlar de la llemosina, diu que'l valencià n'és la forma més correcta (perquè, la traducció del Blanquerna, doncs?) i que València és per a ella, lo que Toledo és per a la castellana; mentres que'l Català, n'és una forma degenerada «*mal sonante, grosera, isleña i montaraz*».

El llemosinisme ha arribat a ésser una veritable obsessió, en tots els països no catalans de llengua Catalana. A València sobretot i ur bon xic a Mallorca aon encare l'il·lustre editor d'En Ramon Llull, se vanta de publicar textos llemosins.

Els rossellonesos no han prèns part en aquesta creuada, inspirada per mesquines enveges de veïnat.

I ara vegi's lo que son les coses: aquests països han preferit per a la llengua llur, una denominació doblement estrangera a la terrassana, a la d'origen, a la única espanyola que de justícia els pertany. Car el Limoges, petita comarca del migdia de França, a l'ensemps que francesa, visqué dos segles baix el domini dels Plantagenets d'Anglaterra. De totes maneres, la preocupació continua subsistent, al menys a València; els fills de la Regina del Turia, sols escriuen en valencià, quan l'empleen en certs gèneres inferiors o eminentment populars, com el còmic i 'l satíric. Però quan tracten d'assolir premis en els seus Jocs-Florals del «Rat Penat» s'enrecorden d'en Jaume Roig i d'en Jordi de Sant Jordi, i allavors escriuen amb un *llemosí* que a ben segur que resulta molt més intel·ligible pels Catalans, que per ells mateixos. Ara, amb lo que no transigeixen gens ni mica, és amb la nostra llengua *isleña y montaraz*. L'il·lustre Querol, fou bescantat i no pas poc, pels seus paisans per haver denominat *catalanas* les seves inspirades *Rimas*.

A Mallorca, el vocable *llemosí* no ha tingut tanta acceptació com en el veí regne. No tracto —per xò— d'amagar pas, de que a Mallorca s'hi hagin fet traduccions del *llemosí* al *mallorquí*, que resulten més catalanes que mallorquines, i que dés del XVI^è segle, se va perdre la tradició de l'origen i de l'utilitat de la llengua. Però venint cap els nostres dies, paral·lament amb el no haver-se oblidat el conreu del dialecte local—cosa molt lleugíffima i fins necessaria—s'ha professat pels escriptors

més literaris de Mallorca, el culte a l'unitat de la llengua, establint-se una vera fraternitat entre mallorquins i catalans, qui s'admiren de llurs semblances al regoneixer's germans en els Jocs Florals. Basti recordar que mallorquí és En Marià Aguiló, el més gelós defensor de la serietat de la llengua, el que més ha treballat per a restituir-li sa integritat i rescatar-li tots els seus dominis.

Al començ de nostra emancipació literaria, també els Catalans vam caure en la feblesa del *llemosinisme*.

Impulsada aquella nostra emancipació pel bufall del romanticisme va propendre lo històric i a la resurrecció de lo arcaic,—i'ls primers poetes de la Renaixença, varen trobar-se amb la designació de *llemosina*, que els hi va semblar ennoblí una llengua degradada per l'opressió i l'ignorancia, i que l'en feia més simpàtica an els que l'esguardaven amb menyspreu.

Tots els capdevaners de la Renaixença, caigueren amb aquest excusable erro, i sobretot per qui va escriure l'oda famosa, que se considera per alguns, com base d'ell.

«En va a mon dols país en alas jo'm transport
E veig del Llobregat la platja serpentina,
Que fora de cantar en llengua llemosina
No'm queda més plaier, no tinch altre conort»

Passi com a llicència poètica. L'adjectiu *Catalana*, té quatre vocals iguals, i la veritat, no resulta tan harmònic com la de *llemosina*. Mes, no'ns prenguem seriosament les metàfores i llicències dels poetes, si no volem sentar plaça d'ignorants, davant del tribunal de la moderna filologia.

No creiem pas que ningú pugui negar a la llengua comú de Catalans, rossellonesos, mallorquins i valencians, el dictat de Catalana, que és et pensament propi, consagrat per l'història i per la ciencia llingüística. Les llengües nacionals se distingeixen per condicions avassalladores molt notables. Per llur sola energia i vitalitat, saben aixecar-se de l'humil esfera aon jeien, reivindicar per si mateix el dret a l'existència, foragitar-se la pols plebea del dialecte, dominar en les regions de les lletres i de les ciències, imposar-se en son propi terror, i, prenent el paper d'invasores o conqueridores, volar més enllà de les fronteres natives, i perpetuar-se en nous territoris.

(Seguirà)

“COSES DE L'AMPURDÀ”

per RAMÓN MASIFERN

PATRIÓTIQUES

LA CANÇÓ DEL TAPER

I

Sota un cel pur i esplendent,
vora la mar remorosa,
tòt guaitant a sol ixent,
hi somríu ma Patria hermosa.

N'és tot l'any verger en flor;
n'és la gent robusta i sana;
el glever es un pa d'or
brunyit per la tramontana.

Aquí hi viu tothom felís,
aquí hi grana'l be de Deu...
i d'aquest bell paradís
puc ben dir que'n som l'hereu

Oh ma Patria ampurdanesa,
jo so'l fill que t'aimo més;
so'l puntal de ta riquesa...
ai de tú si jo't faltés!

II

Tant bon punt rellú l'aurora
prenc les eines amatent;
quan me veu l'escairadora
els carracs me du somrient.

Vat l'estoix amb gran fal·lera
per l'encaix i ensuadó,
i al cimbell de la panera
va caient el tap rodó.

I ala, ala! bregà i fora
vaig pensant amb cor gojós:
eixa vida m'enamora,
el treball és mon repós.

Oh ma Patria ampurdanesa,
jo so'l fill que t'aimo més;
so'l puntal de ta riquesa...
ai de tú si jo't faltés!

III

Mon caràcter jovenívol
n'es amic d'esbargiment;
no'm fa ple l'estar pensívol;
l'esplaiansa es mon content.

En cap *balles* de la Plana
jo no hi puc pas mai faltar;
quan *puntejo* la *sardana*
allò si que és *puntejar*!

La *pesquera* és m'alegría;
la *brenada* és mon consol;
xiulo i canto tot el día
lo mateix qu'un rossinyol.

Oh ma Patria ampurdanesa,
jo so'l fill que t'aimo més;
so'l puntal de ta riquesa...
ai de tú si jo't faltés!

IV

Jo al *taulell* faig feina honrada
com la faig a tot indret;
i a n'al cel puc dar l'ullada
al cap dret i cor ben net.

Mes si un jorn per eixos pobles
les envejes m'han retut,
m'han alçat els cors més nobles
que d'aprop m'han conegut.

No'm fan por les sotregades,
mai m'industria morirà!
sempre els fruits de mes suades
tot el mon estimarà!

Oh ma Patria ampurdanesa,
jo so'l fill que t'aimo més;
so'l puntal de ta riquesa...
ai de tú si jo't faltés!

Un retrat

EN bella revista, gravement col·locat, he vist un retrat.

Quí era?

Un jugador de floret. Diuen que viu aquí, entre nosaltres; emprò el seu tirat sembla d'altres bandes. Es un que s'ha disfregat, no hi ha pas dubte, i après potser avergonyit de la terra on va naixer, creient-se que esser-ne fill es quelcom denigrant, s'ha posat uns arreus que'l desfiguraven, fent-lo esdevenir un tipu exòtic.

Ha tingut la seva hora de renomada.

Pels cafés, per les barberies, per les tabernes, pels burdells tothom l'ha contemplat. S'ha enraonat de la seva arrogantesa, els xistos han florit en totes les boques, ha sigut considerat talment com l'heroi del jorn, uns han afirmat que s'hi assemblava i altres que no s'han retret incidents picants de la seva vida, i la revista, bruta i espallifada, ha sigut deixada en un recó per a no recordar-se ningú més del personatge al qual, per un atzar, li ha tocat el torn de que se n'adonessin de que existia.

Ell s'ha cregut, empés per una rauxa, de que reialment valia. Doblement que jamai tivat, de gairell el barret pla de folgades ales, la positura garbosa, ha voltat pels carrers de la vila, boi a posta de sol, intimament satisfet de l'èxit que assolit havia, nirviós mastegant un cigarret, tornant afectadament el salut als que volien coneixe-l. Potser ha somniat que fora regidor o batlle, diputat o senador, i a soles parlant-se, en gai monòlec, ignoro si ha passat que amb el capell d'aixeridesa discutible, el poeta de versos carrinclons i vulgars imatjes, la senyora de les organitzacions fracassades, la senyoreta sempre inquieta, el propietari que no's mira amb llençar els diners i l'advocat que cerca honors oficials pronunciant discursos ridícols, era de les flors més esplèndides que entre nosaltres se criaven.

Ningú ho sab lo que ha pensat.

Empro's comprenia que vessava la gaubança.

Sens ni tansols atinar que aquestes revistes il·lustrades, entre nosaltres, es ben poc el crèdit de que gaudeixen, de la faisó com se confeccionen massa enterats com som. I anavem repetint-nos, mig espiant-lo de regull, que'l temps es un monstre crudel que garbella, garbella amb foll afany terrible, i que a voltes el que apar hauria de restar, perque en la vida se'n refreuen coses, és rebutjat sens compassió,

com brossa inútil, i deixar en cambi que magníficament perduri, amb son pur brill enlluernador, aquell que en silenci, ple de modestia, ha bastit una obra que si no l'han ovirada els contemporanis, abstrets com son en llurs escarrancides vanitats, la reconeixeràn sencera els que vindran darrera seu i l'enlairaràn com se mereix, força dignament.

Car el temps és el gran depurador.

El que esborra mèrits dels que sobresortien i el qu'en fa relluir dels que humils van passar.

Fent justícia a tothom i oblidant, oh si, oblidant molí.

Tant... que de vosaltres, homes que us coixem, n'hi un de sol li plaurà escriure'l nom amb lletres d'or. Sou gent volandera. Pols de la terra que retornarà a la terra, ànimes que únicament viviu per l'orgull i que al morir-vos com tots els vulgars, sens un gest de formosa noblesa espiritual, us soterraràn dins un clot que impedirà ningú fassi memoria vostra i des d'aon, rubleris d'anyorança, debades esperareu se us resi l'apologia.

ANFÓS SANS I ROSELL.

Vilafranca del Penadés

INSOMNI

Walzet amorós
s'escampa entre flòs
amb dolça armonia:
s'enjoia l'espai
amb tendre desmai
de cants i alegria.

La farsa d'amor
hi arrela an el cor
subtil gentilesa,

La nota brollant
te un magic encant
de magna bellesa.

¡Oh waltz amorós
que naix entre flòs
com llum d'excels dia!

El meu sentiment
com viu amb torment
de ta melangial...

EMILI GRAELLS CASTELLS

Demà...

Recolzada en el gòtic finestral la gentil donzella de blonda cabellera, esguarda l'infinit amb dolça delectansa.

Es de nit... l'ample volta de l'espai es curullada d'estels parpellejants, el mar, vora els soralls, besa la terra amorosit... tot dorm, mare natura resa una volta més s'oració eterna de la nit...

Ella, la gentil donzella, cerca endebades en el blau celatje quelcom ignot que son ànima desitja; sos llavis de clavell xuclen el ventijol esperant d'ell la dolçor d'un bes i ell traïdor passa arràn de llavis joganer i la besada esclata sobre el vert fullatje del proper boscatje.

Una llàgrima cau de les parpelles d'ella... dintre son pit sent la cremor d'un amor jamai viscut i l'himne de la nit té per ella un càntic funerari en mig la solitud...

L'aua despunta i el sol besant-la en el front diu a l'enamorada donzella de blonda cabellera i llavis de clavell: espera... espera... ella, clou les parpelles i li diuen les estrelles: adeu... fins a demà.

RAMÓN ARENYS

Musica

LICEU

LA coneguda òpera de Boito «Mefistófele» ha sigut la darrera que s'ha posat en escena en la finida temporada de primavera i amb ella hi hem pogut també admirar artistes valiosíssims que han lograt que obtingués una interpretació força acceptable.

En primer lloc l'interés per a conèixer al baix senyor D'Angelis, artista de quals mèrits s'havia parlat amb gran elogi i que'l nostre públic confirmà amb els seus entusiastes aplaudiments. La seva veu és agradable en totes les cordes i passa als aguts—brillantíssims—amb una facilitat asombrosa, demostrant ademés ser un artista complet.

Del difícil paper de «Mefistófeles», propici a tantes interpretacions, en fa una veritable creació.

L'acompanyà ademés d'altres artistes coneguts, la nostra gentil compatriota senyoreta

Bau-Bonaplata, la que pel seu treball en feu afirmar novament els elogis que li tenim dedicats.

L'orquestra i chors baix la direcció del mestre Petry, s'aguantà sens decaure del conjunt, estrenant-se ademés un decorat que fa parella en els que s'ens ha vingut presentant aquesta temporada.—B.

Aplec de la Sardana

(Any VII)

HA quedat constituïda la comissió Executiva d'aquesta festa anyal. Com de costum, la festa se celebrarà en la vessant montserratina de la muntanya de Vallvidrera, i es projecta per al segon diumenge, dia 8 de juny.

Hi pendrà part una de les nostres millors cobles empordaneses, havent-se demanat així mateix la cooperació d'una notable entitat coral barcelonina.

El regust francament catalanesc en que s'ha sapigut mantenir aquesta simpàtica festa, la nota típica que l'envolcalla i l'acert dels organitzadors en portar-la a cap, tot fa esperar que, com en anys anteriors, l'èxit de l'Aplec serà franc i sorollós i que la gentada de sempre anirà a rendir tribut fervorós a la nostra dansa nacional, fent acte de presència a una festa agradable com és l'Aplec de la Sardana.

Tota comunicació deu ésser adreçada a nom del secretari don J. Sanxo Farrerons, carrer de la Portaferrisa, 21, primer, Barcelona.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

J. C.—Home... vos voleu anar a la presó i així i tot ja sabeu que no publiquem res sense saber l'adreça de l'autor.

J. P.—Ja veieu que ho hem aprofitat.

J. B. F. i F.—Anirà.

ADMINISTRACIÓ:

V. A., Terrassa:—Suposem haurà rebut el llibre. Anotat lo de ptes. 1.

J. A., Belcaire:—Prenem nota de l'alta i demés observacions.

F. G., Reus:—Se li ha enviat el llibre.

R. S., Capsanes:—Li agraïrem indiqui si ha rebut el llibre i les postals

GARBEL LANT

De mica en mica, tothom hi ha anat dient la seva sobre aquella cosa dels embalats de l'altre diumenge al Passeig de Gràcia.

Els nacionalistes van explicar detalladament perquè cap dels seus regidors hi va treure el nas i val a dir que'n varen posar unes en un article, que si'ns el envia un col·laborador, li donem gràcies boi publicant-lo. Vol dir que era'l credo nostre? No, però hi havia força abundància de catalanisme, del que gastem i això mereix sempre honors.

Veieu? de nosaltres ningú'n va heure esment que no fossim a la jura de la bandera, perquè ja ho sab tothom i sino tornem ara a dir-ho, que ja'ls la tenim jurada fa molta estona.

«La Veu de Catalunya» s'enfadava amb el separatisme, i publicava una pila de xeixa en elogi dels militars, tota engrescada.

Que Deu la fassi bona a *La Veu*! que 'ls seus homes l'han desmemoriada tant, que ni's recorden de qui'ls va fer una crema sense llet ni ous, i el sabó el fan anar massa barato, com una reira!

A veure si'ls faràn un 26 de Novembre, ara!

Va anar, aixís, mica mes mica menys, a la festa major militarista.

Hi havia enbadocats a la *passada*, un català i un senyor, i aquest, vinga anar-se treient el barret a cada bandera que passava, mirant de reüll al nostre compatriota, a qui no li feia pas el pés tot allò. Finalment desbotà el *senyor* i s'encara tot indignat:

—*Quando pasa el emblema de la patria hay que descubrirse.*

—Quan un se fica allí on no'l demanan es que no hi es tot m'entèn? Encara no li he preguntat si era espanyol a vosté.

Es badar molt aixó de fer número an aquests llocs,—però vaja, davant de la seva resposta'l perdonem.

En aixó de fer profecies de certes qüestions, es veu que guanyaríem molta calderilla.

Tot alló de l'enfado de l'Ajuntament va esser joc de nois: una mica de morros i males, cares fins que'ls renten la cara i ja teniu les fraccions callant, amb més quietut que una oficina de l'estat.

Ja tenim arcalde an En Collaso. Els va dir que eran uns bons nois i que alló de l'Alba era un *cuento* i ells, vinga a dir: potser si que ho

haviem somiat, vaja, vaja deixem-ho corre i lo que ha passat havia de passar.

Ara nosaltres:

Torneus-en al llit, que aixó es la lluna... en un cove de babaus... per no dir una cosa pitjor.

Sempre les mateixes comprobacions.

La Diputació de Barcelona, concedeix una pensió als pares que tinguin més de dotze de família. Se n'han presentat vuit, que com a mínim tenen aquest contingent de fills i tots, absolutament, saben llegir i escriure.

Nosaltres ens hi juguem una pesseta sevillana, que de terres endins passaria 'l mateix però tot lo contrari, potser no sabrien llegir ni les estrelles del cantell dels duros.

Un amic es pren en serio aquell número d'«Acción» i els ha comentat una cuarteta:

*Colores de sangre y oro
lucen en nuestra bandera
no hay oro para comprarla
ni sangre para vencerla.*

I are cal advertirlos que...

*Sempre en les places detoros,
s'hi veuen els dos colors,
d'or natural a l'arena
quant de ple hi bat'l sol:
i'l de sang oh quina glorià
quan un cavall va a la mort.*

Nosaltres, més prosaics i més crudels, ens vam adonar d'una cosa: Hi ha la cara plena de bandera espanyola i no val rés, ho poden creure. No han tingut esma de posar preu an alló, en quatre planes!

Té la paraula l'Enric Prat de la Riba en un article publicat ara:

«De manera, que la Mancomunitat és una associació de províncies veïnes per exercir funcions administratives que li son delegades per les províncies o per l'Estat.»

De manera, també, que nosaltres cada dia ens anem convencent, que tot aixó de la Mancomunitat es tant poca cosa, que no arriba a la sola de la sabata de les nostres aspiracions radicalíssimes.

El co-autor de la Doctrina Catalanista—doctrina separatista n'hauriem de dir—ho diu ben clar: una concessió de l'Estat per a funcions administratives,

Un bossi de pa per caritat i amb tantes mixtificacions, que encara no sabem bé si serà de blat o d'espigol que'ns esmosarà les dents.

NOVES

En brillantíssimes i renyides oposicions celebrades a Madrid ha guanyat la càtedra de matemàtiques de l'Escola Industrial de Linares nostre estimat company de Redacció En Lluís G. Castellà.

Tractant-se d'un de sos íntims, RENAIXEMENT sent com a propies les glories per ell assolides enviant-li un fort abraç pera que li serveixi d'encoratjement en la tot just començada i ja triomfal via.

* * *

Avui, amb motiu de la festa del primer de maig, el Grop Catalanista «La Devantera» ha organitzat una festa popular a la font del Lleó de la barriada de Pedralbes, que consistirà amb un berenar executant-se ademés sardanes per una renomada cobla.

L'esperit catalanesc de dita festa és prou garantí per a preveure que constituirà un grandió exit pels seus organitzadors.

* * *

Organitzada per l'Escola Catalana, tindrà lloc el dia 3 de Maig i en el Ateneu Obrer del districte segon, una festa artística infantil, amb un ben escullit programa.

Essent la finalitat d'aquest acte, recaudar cabals per a l'organització de la Colonia Escolar d'una escola Catalana, recomanem als nostres amics i llegidors assisteixin a tan important festa.

* * *

Festa Patriòtica. — Dimecres passat tingué lloc a l'Associació Nacionalista Catalana, la festa que amb motiu de la diada de Sant Jordi organitzà la «Joventut Catalanista».

La festa fou tota ella verament patriòtica regnant durant la veïlla el més grós entusiasme que's traduí en ovacions als catalaníssims parlaments dels amics Pons, Fermín, Daniel Cardona, Camps, Marcé, Sabata, Pascual, Ferrer, Parellada i els de nostres estimats companys Roig i Trius i Casas Briz que junt amb l'entusiasme valencianista En Robert Blanquer dirigiren la paraula a la nombrosa concurrencia que assistí a la festa.

* * *

«L'Ateneu Obrer del III districte», Caçador, 4, pral. (Plaça Sant Just) convoca a una reunió

magna per al dissabte dia 17 del corrent mes de Maig a les 9 y mitja de la veïlla, a tots els autors inèdits que presentaren obres teatrals, al concurs del «Sindicat d'autors Dramàtics Catalans» per a enterar-los d'un assumpte de molta transcendencia i importancia per als mateixos.

* * *

Ha demanat l'adhesió a la nostra *Unió Catalanista*, una agrupació de jovent barceloní que venen corporativament al Catalanisme amb el títol de «Grop Nacionalista Avant».

S'ens diu que's proposen fer acció feconda amb actes de propaganda i follets de vulgarització històrica per Catalunya i si és aixís, be mereixeràn la nostra simpatia i el regoneixement de la Patria.

* * *

Les entitats catalanesques de Cuba lliure, han mogut l'ànim dels nostres germans de l'illa per contribuir a la suscripció per el monument a Mossen Cinto. Darrerament el «Grop Catalunya» de Santiago, organitzà un concert, quin programa estava ocupat per composicions dels nostres mestres, que com sempre foren un èxit musical y l'execució per l'Orfeó del Grop.

* * *

Ens han arribat algunes queixes de suscriptors de Barcelona i com que ja varem avisar la nova organització de repartiment, voldríem que tots els qui's trobin en cas de queixa ho fassin tot seguit, car es la única manera de poder-ho normalisar.

* * *

Uns amics ens han parlat moltes vegades del desgavell que regna a «Catalunya Nova» entitat choral, un temps gloriosa, fins a l'extrem de que'l mestre Morera s'ha vist obligat a deixar-ne la direcció.

Nosaltres voldríem que posés serenitat el qui l'hagi perduda, perque les petiteses no's desfassin una obra popular de les que havían tingut una grossa pujança.

I no s'ens digui que'ns fiquem a casa d'altri, perque allavors, els que aixís parlessin, encara que fossin dintre una obra Catalana, s'enxiquiría tant el seu valer, que no podríen esser dignes de Catalunya.

Acció Cultural

Conferències de Dret Mercantil

«*Contracte mercantil d'assegurances, especialment de la marítima*». Aquei siguié el tema desenrollat pel distingit advocat En Santiago Gubern, en la sisena de les conferències de Dret Mercantil, que's venen celebrant amb tant d'èxit al Centre Autonomista de Dependents del C. i de la I.

Les innombrables formes de segur—començà dient el conferenciant—de que parla nostre còdix, és materia massa extensa perque jo us en parli en aquesta breu conferència, per lo que penso limitar-me a parlar del segur marítim, per ser el principal tema de la mateixa.

Ni el segur sobre la vida, ni el segur contra incendis, es basen sobre fets mercantils, sinó sols amb fatalitats determinades i previstes, mentres que'l segur marítim, es guia amb l'intercanvi que és la base de tot comerç.

El primer exemple de contracte marítim és antiquíssim, el tenim al segle VI amb la llei justiana en la que's disposava que'l patró que perdés son vaixell per fets imprevistos, es reunissin els demés patrons per a armar-li una nova nau, i que aquesta indemnissació no fos feta quan se tractés de perduda per fets temeraris del patró.

Passen després noucents anys sens que'l segur marítim, com a tal, prengui formes concretes i és al 21 de Novembre de l'any 1435, que Barcelona, la nostra estimada Ciutat, dona al món la primera llei d'assegurances marítimes, i es a fins del segle XVI que'l floreixement del segur marítim està arreu del món, a son gran esplendor.

Amb gran riquesa de detalls, el senyor Gubern historia la formació del *Lloyd*, entitat que per la seva model organització domina avui el comerç marítim mundial.

Jo—digué—que desitjo que la meua conferència sigui lo més pràctica possible per vosaltres, no us parlaré de les pòlises de gasos ni de fleis, sino sols de les mercaderies que es lo que més interessa al comerciant.

El segur podem definir-lo dient que és un contracte aleatori que baix una tassa fixa s'assegura una quantitat determinada.

Mes, segons nostre còdix, el segur no és vàlit si no existeix la pòlissa, cosa que jo considero un absurde i una immoralitat, per ésser un contracte mercantil com qualsevol altre, i en el que deuen quedar obligats per qualsevol dels medis lícits amb que pot obligar-se tot comerciant.

S'ha de dir que sortosament, no obstant i

aquesta disposició del còdix, la costum es, com per tot arreu, en que la responsabilitat existeix, des de'l moment que'l contracte queda convingut, mes s'ha de tenir ben present que en casos de mala fe, aquella disposició del nostre còdix pot amparar als que actuin poc escrupulosament.

La formació de la pòlisa i les responsabilitats en que incorre l'assegurador per l'encapsalament de la mateixa, porta molts mals entesos per part de l'assegurador.

Els riscos poden dividir-se en quatre grups: els de causa fortuita, els de guerra i annexes, els de vici propi de la cosa i els de dany que sobrevinguin a l'expedició per negligència del capità, armador o assegurador del vaixell, riscos tots que comencen al posar la mercaderia sobre moll i acaben al deixar-la al punt de destí.

Vist els riscos hem de veure les diferents maneres de responsabilitat del assegurador, que son els de pèrdua total, que pel seu nom ens indica clarament el seu significat; l'averia grossa, que és la que porta més discussions, doncs, no pel sol fet d'ésser en majoria la pèrdua del valor de les mercaderies, s'ha de classificar-se en aquest cas; finalment l'averia particular, qu'es al revés de l'anterior, provenint per regla general, del vici propi de la cosa, i que les companyies sols en responen en cassos de naufragi, varada, colisió o incendi, encar que s'acostuma a cobrar sobre primes per a respondre de l'averia particular en tots els cassos.

Després d'aquestes breus nocions de segur marítim, molt més breus aquí pel poc espai de que disposem, acaba el senyor Gubern la seva interesantíssima conferència, fent les següents recomanacions.

No liar-se d'aquelles companyies que ofereixen innombrables ventatjes per una prima que compregueu irrisoria amb proporció a lo que vos ofereixen.

En les vostres relacions comporteu-vos sempre amb exquisida bona fè al declarar.

Pagueu amb tota puntualitat les primes convingudes, ja que si no ho feu, l'assegurador està fora de tota responsabilitat.

I finalment, en cas de sinistre, comporteu-vos amb tota la honradesa.

Penseu que val molt més que'ns diguin agarrats que no, que som poc escrupulosos amb els negocis i que tinguem per lema aquell que és un orgull dels nostres avant passats:

«Veritat sapiguda i bona fè guardada».—C.